

הצבעה תוך כדי הליכה

ברעם (בועם): אני מבקש מנך לא להגן על כבודו של השר ספיר!

אור אדום ודגל אדום

אמת הפשוטה היא שאף לאחת מן המפלגות של המישטר הקיים אין פתרון של ממש לבעייה הכלכלית — כי זו נעוצה בשרשי המישטר עצמו. כל אחת היתה רוצה לעשות הון פוליטי מן המצב — אך מבלי להציע שום גישה חדשה. הדבר בלש בדברי יגאל אלון, שקבע את הטון. הוא נאם נאום יפה, מנוסח היטב, שהיה מתאים לכל סימפוזיון אקדמי, אך לא הציע שום פתרון של ממש — זולת דיבורים סתמיים על הבראה, ותוכניות יפות לשוח ארוך. בינתיים ביקש מן הפועלים לשחק. כלהלן: **אלון:** ... יחד עם זאת, עם כל הרצון הכן להבין למצב-רווחם של המובטלים — הרי יש לומר במלוא הבהירות כי בהתפרצויות ובהשבת מ'פעלים, שנאלצו לצערם, ולצער כולנו, לצמצם את מצבות עובדיהם לרגל צימצום הייצור — אין משום פתרון לבעייה הכאובה.

אבנרי: האם הדיון הזה היה מתנהל בלי זה? על כך לא הגיב אלון בנאום, אך הריץ לי לאחר מכן פתק, בו רשם: "אין הדבר כך. לפני שלושה חודשים יזמתי דיון על התעסוקה בועדת העבודה, וגם דיון זה נערך ביוזמתי, ולפי בקשתי, וללא קשר עם מאורעות אשדוד". בכל זאת מסופקני אם היה מתנהל דיון כזה, במתח כזה, תוך בהלה כזאת של מוכרי המפלגות, לולא האור האדום שהודלק באשדוד, כאשר נקצע הדגל האדום.

שני שערי "העולם הזה"

אשר הכינונו את הנאום שלנו, יום לפני כן, ידענו שזוהי רק טיטא, וכי יהיה צורך לשנותה בהתאם לנאום הממשלה בפתיחת התיבות. אך נסתבר שאין שום צורך בשינוי כזה, כי הקו הממשלתי היה בדיוק כפי שניחשנו אותו מראש — דיבורים על תוכניות, ללא שינוי של ממש, ללא תיכנון של ממש. בפני הכנסת נשארה הברירה בין אבטלה גלויה לבין אבטלה סמוייה, בין הורמת מיליונים נוספים למיפעלים בלתי-רצויים ובין מצוקה שתגרום (בצדק) למהומות.

עמדנו על כך בנאומנו, שהיה בעיקרו כפי שפורסם בשבוע שעבר, ושקבע שלושה תנאים להבראת המשק: (א) תיכנון מדויק של גידות העובדים, כדי למנוע אבטלה ומצוקה; (ב) שמירה על זכויות העובדים ורמת שכרם במעבר ממיפעלים בלתי-רצויים למיפעלים כדאיים; (ג) השתתפות נציגות עצמאית של העובדים בתיכנון וביצוע מיבצע הבראה.

הררייה השלישית — שפירושה, כמובן, הקמת ועדי-פעולה בכל רחבי הארץ — צילצלה כפעמון אועקה באוזני עסקני מפא"י, כי זוהי סכנה המאיימת על השלטון הפיאודלי של הבראונים ההסתדרותיים. הם קפצו ממש ממקומם. משה ברעם שיסע את דברי באמצע, ולאחר מכן הקדיש את שאר נאומו להתקפת-זעם על דרישתנו זו:

ברעם: ... אני יודע שיש כאן טיפה קטנה ... לאושרנו היא קטנה, והיא יותר בחוץ מאשר בפנים — שיש לה פתרונות ... לאן נגיעו למדינת ישראל נחוצים עוד ומדי-פעולה שינהלו את המשק שלה, את הכלכלה שלה, את המאבק הכלכלי שלה? איזו מדינה מסוג זה מתקיימת בעולם? יש מדינה המתקיימת על-ידי ועדי-פעולה? ומכיוון שזה לא הספיק, שלף עסקן הסתדרותי אחר, מרכזי זה, את הנשק הסופי, הטענה הניצחת בכל ויכוח כלכלי — תמונת-עירום.

זר: הגדיל לעשות חברה-הכנסת אבנרי. ... יש מומחה כלכלי אחד בארץ, הוא חבר הכנסת אבנרי. אינני יודע איפה הוא היה לפני כן. חבל שלא נבחר לכנסת קודם לכן, הוא אמר לנו שכל המפעלים לא היו רנטביליים. הכל נעשה כמעשה-חלם ... אתה, חבר הכנסת אבנרי, מתעלם מכך שבמשך 18 שנה יכולה היתה המדינה הזאת לקלוט למעלה ממיליון עולים, וזאת על-ידי אותם המיפעלים ...

אבנרי: ומה עם מאה אלף המובטלים הסמויים, כדברי מר ספיר? **זר:** ... אני חושב שהסגן והדיבור הזה משחיתים את הנוער הישראלי, והשבועון הזה, שמצד אחד מופיעה בו בחורה ערומה, ומצד שני דבריך בכנסת, זה איננו מוסיף כבוד ואיננו מביא את הנוער הישראלי לאהבת מדינתו. אני שמח שהנוער הישראלי אינו הולך אחריך!

ש'פוטק (חרות): אתה רוצה שייסגר העולם הזה? שיפורטו עובדינו ותגדל האבטלה? **זר:** קבעת עובדה שהעובדים אינם אוהבים את הסתדרותם, ואין להם אמון בהסתדרות. היית מיעץ לך להשאיר את האמון של חברי-ההסתדרות ... **אבנרי:** לפרשי המשטרה? לאלות של השוטרים באשדוד? דרישה זה נמשך לאורך כמה עמודים.

על המשמר של האמת

מ' שקורא עתונים סמויים, יתמה בדואי להימנע כאן שהשתתפנו בכלל בחיכוח זה, קל וחומר שעוררנו סערת מחאה. כי אליבא דאתם בטאונים נכבדים, שוחרי האמת והאינפורמציה, לא היינו קיימים כלל. איננו מתכוון רק למעריב, אשר לגבינו מורכבת הכנסת מ-119 חברים. (לפעמים אני תמה שמה גם שאר מדורי האינפורמציה של עתון זה עומדים באותה רמה — והירורוי ליבם של הכתבים, אהבותיהם הפרטיות ושנאותיהם האישיות, באים גם שם במקום דיוח של אמת).

אבל משעשע הרבה יותר על המישטר, שפחד הכוח החדש נפל עליו ערב הבחירות, ומאז גישתו היא פאתולוגית בצורה המעוררת רחמים. השבוע סיפר בטאון הציונות, הסוציאליזם ואחות-העמים את הסיפור הבא: כשבא תורי לנאום, לא הייתי בכנסת. לכן ניתנה זכות-הדיבור למיקוניס. בהמשך הסיפור מפרט העתון את דברי כל הנואמים, אך אינו מזכיר כלל שדיברתי. הצעיר המיסכן במרחביה, התלוי באינפורמציה זו, נאלץ לקבל את הרושם שבנושא חינוני זה ויתרנו על זכות-הדיבור, מתוך עצלנות מושעת.

העובדות הן הרבה יותר פשוטות. נקראתי לטלפון, וגמסרו לי הידיעות האחרונות על המצב באשדוד. לפני היה צריך לומר עוד סיף-אלדין וזעבי, ולכן לא מיהרתי, אך זועבי ויתר לפתע על זכות-הדיבור — למרות שבוחריו הערביים הם הנפגעים העיקריים של האבטלה עד כה. לכן ניתן למיקוניס לדבר. חזרתי לאולם כעבור שתיים-שלוש דקות, ודיברתי אחרי מיקוניס.

קבעת מזור לראות כי חזקא בטאון מפ"ם — שחברי סיעתה נעדרים בשיעור של 60% עד 70% — מצו להתמרמר על כי פלוגי נעדר חמש דקות מן האולם.

"הדום לרגלי סיעת-יחיד"

א גב, ערב התחלת המושב התנהל ויכוח מעניין על יעילות סיעתנו מעל עמודי הארץ. עמוס אילון טען, במאמר על רפ"י, כי סיעת-היחיד שלנו עושה בכנסת יותר

ה רגע ההיתולי הראשון של הכנסת, אחרי הפגרה, בא לפנות ערב, למחרת יום כינוסה. על הפרק עמדה הצעת-חוק ממשלתית שבאה להפקיע כמה וכמה מזכויות היוצרים, לטובת הטלבויה הלימודית. הצעה זכתה לביקורת קטלנית במאמרים ראשיים, וסיעתנו — יחד עם סיעת גח"ל — תבעה להחזירה לממשלה. הגיעה שעת ההצבעה. באולם נכחו כחריסר איש.

הורמו הידיים בעד ונגד — והכוחות היו כמעט שקולים. מנחם בגין דרש למנות את הקולות — וההצבעה התחילה מחדש. מזכירי הסיעות רצו בבהלה אל המזנון, כדי לגייס מצביעים נוספים.

היודים כבר החלו מתרוממות שוב, כאשר מיהרו שלושה ח"כים, אנשי מפא"י, לתוך האולם. ח"כ דויד כהן נכנס לאולם כשידו מורמת — ושאל תוך כדי הליכה על מה הוא מצביע, את החיכוח לא שמע, כמובן.

הקולות נימנו — תשעה בעד, שבעה נגד. באותו רגע נכנסו עוד ארבעה ח"כים, כולם אנשי גח"ל, אילו נכנסו רגע לפני כן, היה נוצר רוב נגד הצעת-החוק — והממשלה היתה נוחלת כשלוף ראשון. אבל הם איחרו.

זאת היתה התחלה נאה. היא הוכיחה שמאז המושב הקודם, לא השתנה דבר בבית המחוקקים הריבוני של ישראל.

לא יפה להשמיץ מאחורי הגב

ב יובי-הפתיחה של המושב היתה הכנסת כמעט מלאה. השרים והח"כים באו לככר את הבית בנוכחותם, לפחות לשעה קלה.

במזנון ובמסדרונות שררה אחירה של בית-ספר אחרי החופש, כשהתלמידים שמחים לראות זה את זה מחדש, וכולם עליונים. כי הכנסת היא, ביסודו של דבר, מועדון של עסקנים ותיקים, היושבים יחד והמורגלים איש אל רעהו מזה 17 שנה (ורבים מהם ישבו יחד כבר זמן רב קודם לכן, במסודות הציוניים). החוויות המשותפות והסיגנון המשותף להם בולטים הרבה יותר מאשר הניגודים המפלגתיים ביניהם.

בחוף לא שררה אחירה כליכך עליה. 150 פועלים מאשקלון באו להפגין, ברשות המשטרה, נגד האבטלה. הם ביקשו להתקבל על-ידי ראשי הכנסת וראשי המערך, אך נענו בסירוב. אותה שעה החלה הכנסת לדון באבטלה. אף ששיבת הכנסת כבר התלה, ראיתי חובה לצאת אל המפגנים ולשמוע את טענותיהם. כתוצאה מכך הכנסתו כמה וכמה שינויים לנאום שהכינונו יותר מראש להיכוח זה, ושפורסם בגילון האחרון.

החיכוח, בו החל המושב השני של הכנסת השישית, לא הידו דבר — אבל הוא הטיל אור על ההתנחות הגוברת של הגופים המפלגתיים. כי כמעט כל המפלגות נתפסו בסתירות סנימיות עמוקות, וכיסו עליהן במליצות דמגוגיות.

כרגיל, בלש הדבר במיוחד אצל רפ"י. משה דיין נאם נאום "ימני" קיצוני, בו דרש "לא לחת" לפועלים — ולמחרת היום נאם יוסף אלמוגי נאום "שמאלי" מובהק, בו ציין

ריקוד לפי החליל בכנסת *

שאי-אפשר לבצע דבר להבראת המשק באחירה של אבטלה. כששאלתיו לפרש התהום בין שני הנאומים, השיב אלמוגי: "אלה הם רק הבדלים של נואסים". יחי ההבדל הקטן. התמונה בגח"ל לא היתה שונה. לשלושת דובריו — אריה בן-אליעזר, אליעזר שוסטק ומרכזי שטרן — לא היה דבר משותף, זולת ההתקפה על הממשלה. קשה היה להבין מה הם מציעים — כולם יחד או כל אחד מהם לחוד. חוץ ממרכזי שטרן, כמובן. הוא הציע לחדש את הבנייה בכל מחיר, דבר שאחד מחבריו העיר עליו, מאחורי גבו: "הפעם לא דיבר שטרן בשם סיעת גח"ל, אלא בשם סיעת רסק"ו". (שטרן הוא המנהל של חברת-בניין ענקית זו).

בתוך מפא"י נאמר הכל — דבר והיפוכו, והיפוכו של היפוכו. ישראל קרגמן קבע כי אבטלה יוצרת "שעת כושר" להבראת המשק, ובכך נרמז בפירוש כי הממשלה היתה מעוניינת באבטלה, כדי להוריד את השכר בכלל, או לפחות בענפים מסוימים. חברי התאום בצמרת מפא"י בכנסת, משה ברעם, אמר את ההיפך: צריכים להקריב את הכל, את הבראת המשק ואת היעילות המשקית, כדי למנוע כל אבטלה שהיא.

תפקידו היה להבליט את הניגודים הפנימיים האלה, כדי להוכיח עד כמה אובדות המפלגות עצות. עשינו זאת על-ידי קריאות-ביניים, כי נאומנו היה מוגבל ל-10 דקות, ולא יכולנו לבזבז דקות יקרות אלה על ניתוח האפסות המחשבתית של המפלגות.

כך, כאשר דיבר ברעם בועם נגד הביטוי "אבטלה סמוייה", שהומצא על-ידי פינחס ספיר עצמו, התפתח דושיח קר כזה:

ברעם: ... דיבור בלתי-יפוסק על איזו אבטלה סמוייה, גם הוא תורם את שלו להרגשה בלב האוכלוסייה, שלפחות עובד אחד מבין כל עשרה מיועד לפיטורין. מה זה מקדם? **אבנרי:** לא יפה להשמיץ את מר ספיר בהעדרו!

קארקטורה של לזר ב"שורות", בטאון הסתדרותי.